

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY.

Megjelen hetenkint 3-szor: hétfőn s szombaton este és csütörtökön délelőtt. Kéziratok nem adótnak vissza.	Előfizethető a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, szt.-István-tér 1.	Felolvas szerkesztő: BONITZ FERENC. Kiadótulajdonos: MILLER JÓZSEF.	Előfizetési ár: Egész évre . . . 6 ft — kr. Félévre . . . 3 ft — kr. Negyedévre . . . 1 ft 50 kr. Egyes szám ára 5 kr.	A 30 helyre osztott oldal helyenkint 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr. Nyílttér sorankint 50 kr. Többesbörzi hirdetéseknel engedmény
--	---	--	--	---

A néppárt revíziót követel !!

A néppárt a képviselőházban.

(T. L.) Az appropriacionális vita alatt tehát minden párt foglalkozott a néppárttal s elmondotta fölöle nézetét. Bánily báró szimplicitásától Eötvös Károly durvaságáig, ki ezt erőnek tartja, Hock és Apponyi simaságáig körülbelül oda konkludálnak, hogy a néppárt legalább is fölösleges és csak a protestáns Péchy Tamásnak volt elég erkölcsi bátorsága kijelenteni, hogy a néppárt éppen nem veszedelmes. De valami barátságosan egyik sem fogadta. Volt aki szánó mosolylyal tette meg reá megjegyzéseit, mintha csak azt mondotta volna: csak játszd el gyermekjátékosod. Mindezzel azonban a néppárt még leverve nincsen. Arra el lehetett készülvé, hogy a céhbellek nem valami nagyon fognak örvendeni, ha konkurrensük támad. Végre is a létjogosultságát nem a céhbellektől várja a néppárt, és midőn az érvek súlyát mérlegeljük, miket ellene mérlegre vetettek, csodálkozva állunk meg, s kérdezzük, hát a politikai világban ilyen erővel dolgoznak? A néppárt veszedelmes; a felekezeti csoportosulásnak hazánkban nincs alapja és jogosultsága; a néppárt a szenvedélyekre appellál; és még számos ily féle jalkiáltás hangzik. Hogy vajjon ilyféle állításokat a néppárt hivatalos programjából miként igazolnak, nehéz volna megmondani.

Ezeknek az uraknak aligha a néppárt programja állott szemek előtt, midőn ellene érveltek, hanem egy népcsoport, melyet a szenvedélyes

csőcselék fogalmával ruháznak föl. Mióta lett veszedelmes a néppel a népjavaiért küzdeni akarni? Mióta lett veszedelmes külföldről importált éretlen teoriák életbeléptetésének meggátolására törekedni törvényes eszközökkel és utakon? Vagy a magyar nép ősi keresztény szokásait, erkölcsait, vallását, melyet gyökereiben támadtak meg, védelmezni sem előzetesen, sem utólagosan nem szabad? Vagy a nemzetet féltrevezetni, a három szónyi többséget a zsarnokoskodás titkos és nyilvános erőszakoskodásaival létesíteni nem volt veszedelmes? A revízió, melyet a néppárt maga elé tűzött, éppen oly kevésbé rejt veszélyt magában, a mily kevésbé tartják veszélyesnek — legalább a függetlenségi álmodozók — a kiegyezési törvény revízióját.

A néppárt szilárdan áll azon meggyőződés mellett, hogy a már létesített és még létesíteni szándékolt egyházpolitikai törvények és javaslatok a nemzet érdekében nem állanak, annak sem anyagi javát, sem szellemi életét előbbre nem viszik, sőt midőn szükségtelen rázkódásokat idéznek elő, oly tetemes anyagi áldozatokkal fognak járni, melyek a kormány által szerintünk éppen nem jó hiszemmel preliminarált, 800,000 frtot csakhamar megtízszerezik s már ugyanis a végletekig sanyargatott nemzetet egyéb kulturális haladásában hátravetik. Ha már Német- és Franciaország alig bírják meg azt az óriási irodai apparátust, melyet a bürokratizmus ott teremtett, vajjon minő nemzeti szükségnek felelt meg nálunk ez az új és óriási költségekést maga után vonzó intézmény? Talán a hatalom centralizációjának, s az annyit hánytorgatott jogegységnek, mely a kormányhatalmat a családi élet tüzhelyéhez is közelebb akarja vinni, tett némi szolgálatot, talán most

egy kis kortes szolgálatot is tett, mert a balpárti kortestollat a szabadelvűpárt kalapjára tette ad exemplum Perczel et Wlassics, kinek kormánypárti imáján buzdultunk, de egyéb eredménynyel aligha fog dicsekedni.

Azt is mondják, hogy a felekezeti csoportosulásnak pártviszonyaink között nincs alapja. De hát a vallás ma már a nemzet életéből annyira kiteszított valami, hogy annak többé sem anyagi, sem szellemi mozgalmainkban helyet jelölni és követelni nem szabad? Nyolc százados vallásos élete hazánkban talán csak ér annyit, hogy megismerjük, miként nemzetünk társadalmi, szellemi, sőt sok részben anyagi életének is rugója csak a vallás volt, s ezt a szabadelvűpárt egyszerű hatalom-szavára kidobni nem lehet, nem szabad. Akármiként csüri-csavarják a dolgot, tény az, hogy a fejsze a vallás gyökerére van téve, s hogy a vallást egyszerűen a templom falai közé akarják terelni, vagy legfölebb megengedik, hogy a sziv titkos aspirációját képezze. Csakhogy a vallásnak mindig volt és lesz oly intenzív ereje, hogy ezeket a szűk korlátokat megveti. Nemcsak a katolikus vallás, hanem minden vallás meg fogja ezt tenni, mert az végre is, nem csak az értelemnek, hanem az értelemnek és akaratnak is mozgatója. És még az ellen nem is volna oly fölötte nagy panaszunk, hogy a vallás szükségére fölötte — legalább a köznépre nézve — némi kis hymnuszt Wlassics et Comp. nem zengenének, de az is tény, hogy a vallás, legalább a képviselőházban semmiképen képviselve nem volt; ez Csáky szalmája volt minden pártnak, melyet mindig csépeltek, mikor a csépelni való elfogyott, sőt akkor is, mikor nagyon sok volt.

— Egy befejező közlemény következik. —

— Dr. Steiner Fülöp székesfejérvári püspök római utjáról a budapesti és bécsi lapok már napok óta mindenféle, néha nagyon is kalandos híreket terjesztenek s többek közt azt mondták a püspök utjának céljával, hogy megnyerje a pápa támogatását a néppárt számára. Most, hogy a püspök visszaérkezett Rómából, azt állítják, hogy a püspök ezen célját el is érte, a mennyiben a Vatikánban a lehető legnagyobb rokonszenvvel viseltetnek a néppárt iránt. Eszünkbe sem jut ezen állításokat megcáfolni, csak annyit akarunk megjegyezni, hogy a magyar lakosságunk tévednek, ha azt hiszik, hogy a Vatikán rokonszenva a néppárt iránt új dolog. A Vatikán minden országban támogat minden a kath. vallás védelmére törekvő mozgalmat s már a magyar egyházpolitikai konfliktus kitérőrekor melegen öhajította egy olyan párt alakulását, mely a kath. érdekeknek nemcsak társadalmi, hanem politikai terén való védelmét zászlajára írja. Midőn január 28-án és 29-én megalakult a néppárt, az alakulás a vatikáni körökben a legélénkebb örömet keltette és hogy a pápa mily melegen támogatja a néppártot, annak legélénkebb bizonyítékát abban látjuk, hogy a magyar püspöki kar összes tagjai hívei a néppártnak. Egyébiránt a püspök római útját kötelességből »ad visitanda limina apostolorum« végezte s ha római tartózkodása alatt azon meggyőződést merítette volna, hogy a néppárt és a kath. akció iránt a szentszék kiváló rokonszenvvel viseltetik, ez csak egygyel több ok arra nézve, hogy elleneink minden rágalmi dacára is annál törhetlenebb hűséggel küzdjünk a néppárt zászlaja alatt.

— A nemzeti párt és a csáktornyai választás. Nagyon sajnáljuk Ziegler Kálmán csáktornyai közjegyző urat, de vissza kell térnünk az ő szereplésére a választásban. Lapunk március 7-iki számában közöltük egy szemtanu előadását, mely szerint a választás napján „egy magas, szőke, elegáns kinézésű ur, vadászruhában, a fején taplósipkával“ nagyon gyanus módon érintkezett a Majorpárti választókkal s ezzel kapcsolatban közöltük azt is, hogy dr. Major Ferenc a jelzett időben s a klastrom előtt csakis Ziegler Kálmán uralmal beszélt. A fentemlített szemtanu a közben leutazott Csáktornyára s ott azon megdönthetetlen meggyőződést szerzett, hogy az illető *wri ember*, ki a Major-pártiakat eltántorította, nem volt más, mint Ziegler Kálmán közjegyző ur, a csáktornyai nemzeti párt feje. — De ennél is szebb éneket tudunk mi a közjegyző ur viselt dolgairol. Csáktornyáról, föltétlenül bizalmas forrásból ugyanis a következő sorokat vettük és közöljük egy sornyi kommentár nélkül, (mert hiszen a tettek beszélnek):

„Ziegler a választás napján este elment a kormánypártiak bankettjére s a mint belépett, rögtön Nagy Ferkó uradalmi tisztviselő felemelte, mire többen oda ugrottak s lelkes éljenzést közt jó ideig a levegőben tartották; mire Ziegler a következőképp válaszolt: „Én ugyan elveimet tel nem adom s megmaradok ezután is nemzeti pártinak, mint eddig voltam, s a kormányt nem vagyok hajlandó támogatni; de a jelen esetben én is osztom örömeiket azokkal, a kik Wlassics megválasztásán szívből örvendeznek, s a jelen esetben — miután nemzeti párti

képviselőjelölt nem lett fellépetve, igazán örülök — a város érdekeit tartva szem előtt, hogy a nagy küzdelem után mégis sikerült a győzelem.“ Hosszantartó éljenzés. Erre egy valaki különösen kiemelte Tóth uradalmi tisztartót, és élte, mint a kinek legtöbb érdeme van a választás körül.“

Ennyi az egész.

Az állami anyakönyvek.

(?) Vigan és érdekesen „szervezik“ immár országszerte az állami anyakönyvi kerületeket és „kreálják“ az anyakönyvvezetőket és mondhatni, nagyobb fejtelenséggel és könnyelműséggel még nem szerveztek ez országban semmit. Számos vármegyéből fekszenek előttünk a szervezési, illetve beosztási adatok, természetesen még csak javaslatok alakjában és mindegyik javaslat valóságos szatirja a törvények végrehajtásának, a közhivatalnokai tekintélyének s a Bánffy miniszterium azon pathetikus kijelentésének, mely szerint komoly s a papoknál megbízhatóbb férfiakra akarja rábízni az állami anyakönyvvezetést.

Jól esik konstatálnunk, hogy Fejérmegye közigazgatási-bizottsága még a legelfogadhatóbb javaslatot terjesztheti a belügyminiszter elé. E javaslat ugyanis a belügyminiszternél jobban tartva szem előtt a népoktatási törvényt, egyetlen egy tanítót sem jelölt ki fő- vagy helyettes anyakönyvvezetőül. De ennek a javaslatnak is meg van a maga hibája. A javaslat szerint tudniillik az eddig megjelölt 65 rendes és 2 helyettes anyakönyvvezető számára összesen 1700 forintot hoz javaslatba és ez az összeg is megoszlik 19 ember között, míg 48 anyakönyvvezető nem kap semmit. Hogy micsoda kedvel és pontossággal fogja ez a 48 ember az államot szolgálni, az könnyen elképzelhető. Aztán nagyon különösen találjuk, hogy Pátkán, Seregélyesen, Szent-Mihályon, Nagy Lángon, Szabolesban, K-Perkátán és Szent

TÁRCA.

MÁRCIUS 15.*)

Hallottátok szavát a fergetegnek?
S értettétek-e? Tovább kéredezem,
Tanulni öhajtsz-e a fergetegtől,
Vagy elpusztulni népem, nemzetem?
Végig viharzott egykor e hazában
A hon-szabadság riadó szava
S megbámulták a népek a világon,
S nappallá lön a sétét éjszaka.

Cseppekből gyülik össze fent a zápor
S ki tudja hajh! kik sirták cseppeit?
Csak sirj tovább, sirj keresztény Magyarhon,
Majd fergeteggé nőnek könnyeid!
A hit keserve mélyebb, mint a tenger
S viharja is kinzőbb, irtózatóbb;
A hit-szabadság fergetegje készül,
Ah! nemzetem, népem vigasztalódj!

Az ezredőnek emlék-ünnepére,
Hazám, mért hoztak rád setét borot?
A hit-szabadság diadalmi harca
Fon majd helyébe drága koszorút.
Az ezredőnek emlék-ünnepére
Vihart vetettek béke s üdv helyett,
Felriaszták a harok fergetegjét,
Milyent nem láttak még a nemzetek,

Szabad hazáuk rab-szülötti lettünk.
Istentelenség rabja lön Honunk,
Nem élünk, nem vérünk sir miatta,
Hitünk zokogja, hogy rabok vagyunk.
Nem a kézre, a lelkiismeretre,
A szívre vertek rabbilléseket.
De ől az Isten, rabásgunk tanuja,
Hogy a lelket megölni nem lehet.

*) Egyidejűleg megjelent a „Magyar Néplap“ f. é. március 15-ki számában.

Szabad hazánkért mindig halni készek,
Törvény-s jogért hűk s renithetlenség.
Nem halhat az meg, a mi halhatatlan,
Az nem lehet, hogy meg ne értsenek,
Van lélek, van szív a magyar kebelben
S e szív hitéért mind fennen dobog.
Hon- s hit-szabadság egy anya szülötti,
Együtt élni vagy együtt halni fog.

A fergeteg a felhők birodalmán
Láthatlan Urnak intó szózata,
Jog s igazság a szívek birodalmán
Az Isteneber testamentuma.
Mig élt, tanított, tírt, várt s szenvedett,
Lík hogy meghal, ég s föld háborog.
Csak sirj tovább, sirj keresztény Magyarhon,
Él még az Ur és feltámad a jog!

KALOCSAY ALÁN.

A JELLEM.

— A „Fejérmegyei Napló“ eredeti tárcája. —

Oly szó ez, melyet manapság igen sokszor szeretnek alkalmazni, anélkül azonban, hogy az életben is vele annyiszor találkoznának. A valódi, igazi jellem igen ritka, sőt manap a fehér hollónál is ritkább. Ugy látszik, mintha a mi korunk, a modern szellem és élet számára nem a legalkalmasabb talaj lenne. A mindinkább elharapódzó anyagelvűség és az abból kifolyó, sokszor még a humanizmus jelszava alatt is lap-pangó önzés, az erkölcsi, vallási alap hiánya, mindezek oly tényezők, melyeknek káros befolyása a tiszta jellem alakulására elvitázhatalatlan.

A könnyű megélhetés és gyors meg-gazdagodás vágya, a komoly munkakerülést, az élvezetek hajhászata annyira ellentétben

állanak a valódi jellem létfeltételeivel, hogy mindinkább háttérbe szorítva látjuk ama erkölcsi momentumokat, melyek a jellem képzéséhez szükségesek. Korrupciót, megvesztegetést, árulást, erkölcsi pressziót, panamát veszünk észre ugy a magán, mint hivatalos életben. A jelszó: szemet hunyni és épugy cselekedni, megélni, vagy küzdeni, esetleg tönkremenni. És e kárhozatos, romboló szellem még az irodalomba is behatolt, ahol annál veszélyesebb, mert itt megmételezi a közvéleményt és szentesíteni iparkodik azt, a mi a jellemmel és becsületességgel homlokegyenest ellenkezik. Csak egy példára, a „Pesti Napló“-nak mult évi chameleonszerű átvedlésére akarok utalni, mint csapott át komoly, sőt keresztényies szelleméből ama Heine-féle, zsidó-izú, minden szentet és keresztényiest gunyoló és gyalázó modorba, mely reporteri önteltségében nem vonakodik még a pápának és királynak is tanácsokat osztogatni, és vindikálni magának azt, amit a pápaságtól megtagad, csalhatatlanságot.

De valamint az irodalomban nincs elvűség és őszinteség, hanem klikkes pártoskodás, önzés és a meggyőződés áruba bocsátása, ép ugy látjuk mindezt, de még szemérmelenebb módon a közéletben. Amít Shakespeare saját koráról mond, t. i.: hogy tízezer ember közt csak egy jellemes, becsületes találkozik, azt, ugy látszik, a mai viszonyokról még nagyobb joggal állíthatni.

Hol képződjék ily körülmények közt jellem? Hol vegyen buzdulást, hol talál élő mintaképet? A valódi jellem ritkul, és mennél inkább ritkul, annál inkább lép helyébe az annyira hánytorgatott és a felülletes modern életnek megfelelőbb, annyira kedvelt eredetiség. Annyi bizonyos, hogy manapság inkább eredetiség, mint jellem

Ágotán nem találtak „alkalmas” anyakönyvvezetőt és hogy Dobozban és Alsó-Szentiványban azért nem kreáltak anyakönyvvezetőket, mert ezen községeket anyagilag „nem elég önállóknak” találták.

A javaslat szerint Fejérmegye 80 anyakönyvi kerületet képez es pedig 61 község mint önálló kerület szerepel, 19 kerület pedig több községből leszzen összealkotva. Az összes anyakönyvvezetési költségek 6950 frttal vannak előirányozva s ez az összeg aránylag megfelelne azon összegnek, melyet a kormány az egész országra nézve szánná az állami anyakönyvvezetésre. De egyes vármegyék jóval túlhaladják ezt az összeget és ebből világos, hogy az anyakönyvvezetés legalább is kétszeresét fogja elnyelni a kormány által prelimitált összegnek.

Hogy az anyakönyvvezetés ezért nemcsak hogy nem lesz jobb az egyházinál, arról kezeskednek a javaslatba hozott anyakönyvvezetők. A fejérmegyei helyettes könyvvezetők közt csak két segédjegyző szerepel s a rendesek közt egy adószedő, a többiek mind jegyzők s a mi jegyzői karunk általánosságban, de csak általánosságban eléggé megbízható. Hogy el ne felejtjük meg kell említenünk, hogy egy gyógyszerész is hoztak javaslatba, de az illető már előre is megköszönte a megtiszteltetést. A mi szeretve tisztelt főispánunk természetesen ezutal is bebizonyította az ő hamisítatlan liberalizmusát. A közigazgatási bizottság egyik tagja egy kath. tanítót hozott javaslatba anyakönyvvezetőül. Fiáth báró főispán válasza erre az volt, hogy kath. tanítót anyakönyvvezetőül alkalmazni nem lehet. Nem neheztelésből hozzuk ezt fel. Ellenkezőleg, mi magunk volnánk az elsők, kik tiltakoznánk a kath. tanítók alkalmazása ellen s aztán meg is vagyunk róla győződve, hogy nem is akad — legalább Fejérmegyében — önértzetes és törvénytisztelő tanító, ki vissza ne utasítaná a állami anyakönyvvezetést.

Azért hozzuk fel ezt a magában véve jelentéktelen esetet, hogy jellemezük egyrészt a mi főispánunk ellenességét minden iránt, a mi katolikus, másrészt pedig, hogy

rámutasunk arra a fejtelenségre, arra a tervtelenségre és következtelenségre, melylyel az anyakönyvi kerületek szervezése folyik.

Hadd álljon itt néhány adat.

Fiáth bárónak kath. tanító nem kell, — Aradmegyében ott van a tanítók közt egy román katolikus, Baranyában pedig egész csomó evangélikus tanító szerepel az anyakönyvvezetők között. Hovesmegye kimondja, hogy zsidó nem lehet anyakönyvvezető — Aradmegye zsidót is alkalmaz, a ki még hozzá körvos is. Fejér és Biharmegyék nagyjában jegyzőket hoznak javaslatba az anyakönyvvezetőkül — Arad és Baranyamegyében össze vissza alkalmaznak a jegyzőkön kívül segédjegyzőket és szolgabírói irnokokat (éretlen fiatalembereket, kiknek a községekben semmi tekintélyök nincsen s kik a legtöbb esetben még választójoggal sem bírnak), aktív és nyugalmazott tanítókat, községi bírákat, magánzókat, postamestereket, orvosokat, gyógyszerészeket, mérnököket, adószedőket stb.

Szent Kleofás, minő karaván!

Nóde lássuk már, az egyes megyékben miképen „szervezik” az állami anyakönyveket.

Fejérmegye.

(Az első község neve mindig az anyakönyvi kerület székhelyét jelzi, a mellette zárjelben levő szám a kerületben összpontosított községek száma; mellette találja az olvasó a kerület lakosságának számát, ezután következik az anyakönyvvezető, zárjelben a helyettes anyakönyvvezető neve; majd az esetleg helyettesül szolgáló szomszéd anyakönyvi kerületek székhelye zárjelben, végül az anyakönyvvezető, illetőleg a helyettes anyakönyvvezető esetleges tisztelédija.)

I. Szekesfejérvári járás: Aba (1), 3316, Huszár János j., (Sár-Keresztur). Csoőr (1), 1639, Pentz Gyula j., (Iszka-Szt.-György). Csósz (1), 992, egyelőre Csizmadia Sándor soponyai jegyző, 50 frt. Falu-Battyán (1), 1055, Miklos Béla j., (Szabad-Battyán). Füle (1), 1079, Gróf Pál j., (Polgárdi). Gárdonyi (1), 2194, Balog Zsigmond j., (Velenec). Inota (1), 965, Nagy Gyula (Csoőr), 100 frt. Iszka-Szent-György (1), 1382, Brandt János j., (Csoőr). Keresztes (1), 1218, Babay Dezső (Moha). Lovasberény (1), 3609, Heiszler

Gyöző j., (Pátka). Moha (1), 630, Somogyi Gyula j., (Keresztes). Nadap (1), 666, Schwartz Fülöp (Sukoró) 50 frt. Nyék-Pattend (1), 1758, Kutassy Endre j., (Velenec). Pákozdi (1), 2564, Kemenczy József j., (Sukoró) Pátka (1), 2323 egyelőre Heiszler Gyöző lovasberényi jegyző 100 frt. Polgárdi (1), 3454, Schweiger Ferenc (Füle). Szabad-Battyán (1), 1745, Walper József j., (Falu-Battyán). Sukoró (1), 953, Pap János 50 frt. Seregélyes (1), 4020, egyelőre Molnár Károly sárosi jegyző, 100 frt. Tác (1), 1553, ifj. Walper József j., (Csósz). Soponya (2), 2687, Csizmadia Sándor j., (Csósz), 100 frt. Zámoly (1), 2244, Helmstret György (Pátka). N.-Ladány (3), 2865, Hunyady Mihály (Füle). Szent-Mihály (2), 2499, egyelőre Walper József, szabad-battyáni jegyző, 100 frt.

II. Móri járás. Bakony-Sárkány (1), 969, Gáde Elemér (Móor), 100 frt. Csákvár (1), 4756, Szabó Sándor (Vértes-Boglár), 100 frt. Csákerény (1), 1757, Andocsi Ferenc (Csókaheő). Csókaheő (1), 740, Heltay Imre (Bodajk), 100 frt. Csurgó (1), 1831, Szabó Antal (Bodajk), 50 frt. Magyar-Almás (1), 1057, Ujlaky Kálmán (Keresztes). Móor (1), 9291, Turmayer Gyula, (Wachter Ferenc), Öndöd (1), 2131, Orsonits Imre (Móor), Veleg (1), 986, Stokinger József (Móor), 100 frt. Gánth (2), 1292, Pártényi Kálmán (Csákerény). Bodajk (2), 2513, Stolzer Ferenc (Csurgó). Isztimér (4), 3197, Stolmar Márton, (Sárkány Benedek), 50 frt.

III. Adonyi járás. Batta (1), 1134, Kovács Lajos (Erd), Duna-Pentele (1), 3637, Szép Antal (Rác-Almás), Eresi (1), 5670, Komáromy József (Rác-Keresztur), Erd (1), 3367, Lehoczky István (Batta), Ivánca (1), 1795, egyelőre Szatori Gyula adonyi jegyző 100 frt. Rác-Almás (1), 3603, Führer Sándor (Duna-Pentele), Rác-Keresztur (1), 1623, Korniss István (Eresi), Adony (2), 5472, Szatori Gyula (Ivánca), Nagy-Perkátá (2), 4454, Forster Adalbert bíró (Duna-Pentele) 100 frt.

IV. Sárbogárdi járás. Cece (1) 3154, Dunai József (Vajta) Herczegfalva (1), 7380, Vajda Gyula (Duna-Pentele). Igar (1), 1463, Mészöly János (Sár-Egres). Káloz (1), 4196, Szabó István (Soponya). Nagy-Lóok

után törekednek. Mi több, magok az írók is nem annyira jellemes, mint inkább eredeti embereket iparkodnak a színpadra vinni. Mindenki csak eredeti akar lenni; hiszen könnyebb eredetinek, mint jellemesnek lenni. Pedig hát nagy különbség van a kettő közt! Az eredetiség nagybárra a divattal jár és így ami ma az, holnap banális, esetlen, köznapis lehet, míg a jellem mindig tiszteletparancsoló, imponáló. Az eredetiség pillanatnyi, a jellem állandó; az eredetiség az erkölcs rovására is érvényesülhet, a jellem soha, mert azon alapul. És ez a jellem természetében rejlik, mely csak lassan, fokozatosan képződik, fejlődik, nem bukkan elő készen, egyszerű, hanem hosszú fáradság, gondolkodás, önképzés és figyelés eredménye. Oly harmonikus élet-, érzés- és gondolkodásmód az, melynek gyümölcse az családi nevelés, tanulmányok, tapasztalatok rendszeren csak a késő férfi korban szoktak megérlelni. Annál szomorubb, hogy a gondos családi nevelés, vallásos, erkölcsös képzés ma a legtöbb családban nem ugyan ismeretlen fogalom, de könnyelműségéből, kényelemszeretetből el van hanyagolva vagy legalább is nem úgy érvényesül, mint azt a jellemképzés kívánja. A középsikolákban pedig ahelyett, hogy növekedne, rendszeren csökken. Még szomorubb azonban, hogy maga a kormány is a vallásos, erkölcsi alap megrendítéséhez közreműködik, minék következménye a Vaillant-féle negatív jellemek szaporodása.

Manapság inkább nagyság, hírnév, gazdagság, tudomány után törekednek, melyek a jellemtől külön is megállhatnak, mit bár egyik se ér fel a valódi jellemmel. Mit a nagyság, hírnév, tudomány, maga a

zsenialitás, ha egy aljasan gondolkodó, megromlott egyénben nyilvánul? Egy Napoleon, ki hadvezéri tehetségével, szerénységével oly hírnevet vívott ki magának, mit senki e században, minden dicsősége és hatalma dacára jellemtelen volt és marad. Olvassa csak el valaki Taine-nek „A jelen Franciaország eredete” c. művének Napoleonra vonatkozó részeit és látni fogja, mint száll le középiskolai felfogásunk piedesztáljáról ez óriás. Vagy itt van a szellemes és ötletekben gazdag zseniális Heine, minden írói tehetsége mellett, ép úgy, mint értelmi elődje Voltaire, aljas, sokszor megvetésre méltó jellem. Sőt többet mondok, az ilyen zseniális, szellemes emberek, erkölcsi tartalom nélkül még többet ártnak, mint használnak az emberiségnek, többet rotnak, mint építenek. Mert amit a legtöbb ember tőlük tanul, elsajátít, az nem a zsenialitás, szellemesség, a mi adomány, hanem erkölcsi telenség, illetve erkölcsi hiány, kétkedés és jellemtelenség. A szegény, ismeretlen, akár kunyhóban lakó, de becsületes, jellemes pór nagyobb kiesítségében és erkölcsös egyszerűségében, mint Napoleon minden dicsőségében és pompájában, hasznosabb környezetének és ez által az emberiségnek korlátozottsága dacára, mint Voltaire vagy Heine csillogó, ötletű mesterkélttségében.

A „nagy” jelző igen relativ fogalom — legalább én valódi nagyságot csak erkölcsi értelemben, jobban mondva erkölcsi alapon képzelhetek magamnak. Mivel különben némely öldöklő hadvezér, tesszem azt Haynau, a közönséges gyilkosnál, ki az országuton egy védtelem utast elfog, avagy szellemesnek is mondható ügyességével betör, titkos záratokat feltör és az esetleg utjában állókat megöli?

A mód különböző lehet, de erkölcsi értelemben és szempontból mindkettő gyilkos, gonosz, jellemtelen.

Különös, hogy a jellemhez bizonyos, akár tettekben, akár gondolkodás, módban nyilatkozó egyszerűséget szoktunk esatolni, a mint azt tényleg jellemes embernél rendszeren tapasztalunk is, mint pl. Sokrates, Whashington, Deaknál. Talán az az oka is, hogy a high life, a felső tízezrek a jellemre nem sokat hederítenek. A társaság, folytonos érintkezés nemcsak esizsol és módosít, nemcsak hogy átalakítja külsőnköt, hanem sokszor még érzelmeinket és gondolkodásmódunkat is. Az alkalmazkodás pedig tudvalevőleg nem a legjobb talaja a jellemnek. Kevés ember képes azt mondani, mit Epiktet egyszer egy dús gazdag római szónoknak büszkén odavetett: Nem törődöm avval, hogy Caesar mit gondol rólam. Nem egy ember a hűség, mellékletekintek akadályozzák meg jelleme fejlődésében.

A jellemnek különben annyi tényezője van, hogy azokat mind felsorolni a lehetetlen-ségek közé tartozik. Annyi azonban bizonyos, ha valamire, úgy a jellemre áll az: Nulla dies sine linea; minden egyes tett, érzet, gondolat vagy növeli, vagy csökkenti. És ép azért nincs szob, imponálóbb, legyen az tudomány, műveltség, gazdagság, szépség, hatalom vagy bármily más tulajdonság, mint a valódi, nagy jellem, mely akár tettekben vagy szavakban nyilvánuljon, mindenkör tiszteletet parancsol, hódolatot követel, még akkor is, ha ellenkező meggyőződésben vagyunk.

Bereghi Hugó.

(1), 2174, Perzsa Ferenc (Sár-Keresztúr). Sárbogárd (1), 4484, Salamon György (Sár-Szent-Miklós). Sár-Szent-Miklós (1), 2614, Szabó Sándor (Sárbogárd). Vajta (1), 1123, Mader Béla (Cece). Alap (2), 1513, Arvai Zoltán (Sár-Szent-Miklós) 100 frt. Sár-Keresztúr (2), 3427, Csapó Adam (Aba.) Sár-Egres (2), 1862, Vida Lajos (Igar.) Sárosd (2), 2759, Molnár Károly (Sárkeresztúr.)

V. Vaáli járás. Acsa (1), 2573, Benesik József. Baracska (1), 1915, Kovács István (Martonvásár.) Bicske (1), 6037, Jeli János adószedő (Mány.) Vértes-Boglár (1), 1175, Kulcsár Lajos (Szaár.) Csabdi (1), 1194, Cseh Elek (Bicske.) Diósd (1), 858, Fusz József (Tárnok.) Kajászó-Szent-Péter (1), 1346, Molnár Imre (Vaál.) Martonvásár (1), 2100, Kreutziger Lőrinc (Baracska.) Mány (1), 2595, Molnár Lajos (Bicske.) Pázmánd (1), 1661, Blauhorn Jenő (Vereb.) 100 frt. Tárnok (1), 2215, Lauturner Ignác (Sóskut.) Tabajd (1), 1519, Balogh Gyula (Vaál.) Tordas (1), Puskás János (Gyuró.) Vaál (1), 3011, Fábian János (Kajászó-Szt-Péter.) Vereb (1), 1117, Szűts Károly (Pázmánd.) Alesuth (2), 2346, Vörösmarty Mihály (Felsuth.) Szaár (2), 1744, Gerőfi Gyula (Vértes-Boglár.) Felsuth (2), 2030, Hajós József (Alesuth) 150 frt. Gyuró (2), 1501, Mezei Károly (Tordas) 50 frt. Ettyek (2), 3239, Brigvecz Lajos (Sóskut.) Sóskut (2), 2906, Váradi Mihály (Ettyek.)

(A többi megyék beosztását folytatónak fogjuk közölni.)

A nyitrai választás.

Nyitra megye központi választmánya a nyitrai választást március 20-ára tüzte ki. A szavazás két küldöttség előtt folyik, küldöttségi elnökök Tarnóczy Gusztáv és dr. Szulyovszky Dezső. A választók összes száma 2290, az első küldöttség előtt 34 község, a második küldöttség előtt 15 község és Nyitra szavaz. A nyitrai katolikus kör elnöke, Vagner kanonok, tiltakozott Tarnóczy elnöksége ellen, de a választmány nagy többsége Tarnóczy mellett foglalt állást.

Volt alkalmunk rámutatni azon halatlan visszaélésekre, melyet Csiktorján követtek el a kormánypárti Wlassios miniszter érdekében s a néppárt ellen, de a mi Nyitrán történik az túlhalad minden képzeletet. Szégyenpir futja el arcunkat a kormánypárti garázdálkodások láttára s az a kérdés tolu ajnkunkra: Hát alkotmányos álamban élünk-e?

Rámutatunk arra az áldatlan manőverre is, melylyel a kormány a választási mozgalmat felekezeti gyűléség izzó kohójává akarja tenni, beleszuggerralva a felhivatalos táviratokkal a néphe a zavargást, a véres összeütközéseket a választók között. Most-pozitív adataink vannak ennek a bizonyítására. Így meghamisítása a tényeknek a felhivatalos apparátus vészharangja, mely véres összeütközésekkel delektálja a budapesti lapokat. A nép az egész kerületben nyugodt, de lelkesedik az ellenzéki jelölt mellett. Egy községben a kormánypárt a jegyző vezetése alatt esendőfedezettel meg akarta hiúsítani Zichy János gróf programbeszédét, s a jelöltek egész tekintélyét kellett közbevetni, hogy a választók e kormánypárti erőszakoskodással szemben nyugalomokat megőrizzék. A katonaság csak a terrorizmusra eszköz, a választókat akarják ezzel megfélemlíteni. A nyugalom e kerületben addig biztosítva van, a meddig a kormánypárt megbeesüli a polgári szabadságot.

A kormány erőszakoskodása napról-napra szélesebb körre terjed ki. A személy-

biztonság a kerületben megszűnt s a szolgabírói önkény a kormánypresszió hihetetlen dolgokat művel. Így például a ledecei káplánt kiutasították a ledecei egyház filiálisából Ghimesről; míg a választás meg nem lesz, addig a káplán nem mehet az egyháznak filiálisába. A püspök, több kanonok katonabeszállással vannak megterhelve s a főispán előre hirdeti, hogy erős dolgokra kell elkészülni. Az ellenzék minden áron rajta van, hogy a kerületben a rend fantassék, mert ha az ellenzéki organumok azt a modort követnék, a melyben a Nemzet, a Magyar Ujság izgatnak, a kerület már régen lágba borult volna. (H)

Uj zavarok küszöbén.

(b. f.) Tizenhét napi vita után a appropriáció tegnap végre-valahára megszavaztatott s hogy politikai életünk helyzete milyen abnormis, annak legfényesebb bizonyítéka az, hogy a tizenhét napi vita, a helyett, hogy tisztázta volna a helyzetet, még nagyobb zavarokat helyez kilátásba. A vita megindulásakor azt hitte mindenki, hogy ennek folyamán tisztulni fog a helyzet, nevezetesen, hogy a költségvetési javaslat megszavazása után nyomban boáll a fuzió, hogy a vita meg fogja erősíteni a kormány pozícióját és hogy tisztulni fog a függetlenségi válság is.

Mindezekből a szép reményekből nem lett semmi. A nemzeti párt és a kiléptettek szónokai a fuzióra nézve csak abban értettek egyet a kormánypártiakkal, hogy az az országra nézve jó és hasznos volna, de már a fuziót létesítő találkozási pontokra nézve alaposan eltérnek egymástól s itt a leglényegesebb az, hogy egyik párt sem akar engedni elveinek integritásából. E nélkül pedig fuzió el nem képzelhető. Hiszen az elfeladás egyértelmű volna a kapitulációval s ha pl. a nemzeti párt egyszerűen a bihari pontok mellé akasztaná programjának leglényegesebb részét, a katonai kérdést, azzal azt mutatná, hogy éveken keresztül egy üres — mert könnyen feladható — eszme mellett küzdött. A fuziót mi csak úgy tudjuk elképzelni, hogy az egyesülő pártok összeolvastának programjait és ha vezérferfi arányosan participálnak a kormányban, a mint ez 1875-ben is történt. De erről a liberális párt hallani sem akar. Ez a párt a múlt nyári kormányválság óta — a mint ezt találoan fejezte ki Péchy Tamás — csak amolyan bukdaesoló politikát csinál s bukása már csak rövid idő kérdése és feltartóztatatlan. Ezért nem értjük azt a makacságot, mely kéri Tisza Kálmán szavából: „Talán bűnösnek vallja magát a liberális párt?” Tisza Kálmán hazafias politikának nevezte a szabadelvű párt politikáját.

Tekintsünk vissza e párt husz éves múltjára s keressünk politikájában hazafias momentumokat. Első hazafias kötelessége az lett volna, hogy olyan tekintélyt és érvényt szerezzen a kiegyezési törvénynek, hogy ezt többé magyarázgató, csúrní-esavarni ne lehessen. Ez nemcsak nem történt meg, hanem a kormány a legutóbbi évek óta mindmai napig még rosszabbat cselekszik: éppen a kiegyezést legnagyobb ellenségeivel szövetekezett az egyházpolitika keresztül vitelle céljából. Hazafias cselekedetnek mondható talán az egyházpolitika? Hát hazafias cselekedet-e haszontalan szabadkőműves és zsidó érdekek kedvéért lábbal tiporni a kath. egyházat és generációkra kihatólag feldolni a vallási békét? Hazafias cselekedetnek nevezhető talán a nemzetiségeknek ki nem elégítése az alkotmány keretén belül? Hazafias cselekedet-e talán közgazdaságunk teljes elhanyagolása a börze rovására? Vagy talán az önző párturalomban, a stréberség felnevelésében, a nepotizmus meghonosításában,

a korrupció terjesztésében keressük a szabadelvűpárt hazafias politikát? Nehéz itt szatírárt nem írni.

A fuziónak most vége van. Az appropriációs vita folyamán az egyes pártok oly elkéseredetten küzdöttek egymás ellen, az egyes szónokok oly merveon írták körül pártjaik álláspontját, hogy Perczel Dezső belügyminiszter teljes joggal mondhatta hétéfőn este a Mihálovics Ödön tiszteletere rendezett lakoma folyamán, célozva a fuzió meghjusulására: „Es vár zu schön gewesen.“ De nemcsak a fuzió hiúsult meg, hanem a kormány azon reménye is, hogy helyzete javulni fog. Bánffy báró s miniszterársai olyan ügyetlenül védtek politikájukat, hogy ezzel nemcsak a képviselőházban és nemcsak az ország színe előtt, hanem felsőbb helyen is halálisan kompromittálták magukat. A közben a függetlenségi is mind jobban összevesztet s a mély és áthidalhatatlan szakadás ma már nemcsak a budapesti pártkörökben, hanem országszerte is észlelhető. A kormány bajait még növeli a főrendiház fenyegető magatartása a legközelebb második tárgyalás alá kerülő függő egyházpolitikai javaslatokkal szemben és a néppárt is napról-napra terjed. Ilyen körülmények közt épen nem tartjuk valószínűtlennak, a miről most még csak titokban rebesgetnek a politikai körök: azt, hogy a nyáron — ha ugyan Bánffy báró addig meg nem bukik — általános képviselőválasztások lesznek.

A néppárt nem fél tőlük!

BELFÖLD

— **A katolikus egyetek jegyzéke.** Dr. Gyürky Ödön, a „Társulati Értesítő“ szerkesztője az összes magyarországi katolikus egyetek jegyzékét óhajtaná elkészíteni. A teljes és kimerítő statisztika a közélet köztevékenység minden ágazatában szükséges. Nekünk meg manapság föltétlenül szükségünk van erre. Számba kell venni erőnket, tudnunk kell: hányan vagyunk, hol élünk és mozgunk, minő eredmény kísérte eddigi működésünket? Csak ha ezzel tisztában vagyunk, mehetünk tovább, fejthetünk ki sikeresebb, mert rendszeres tevékenységet. Bizalommal kéri tehát dr. Gyürky a kath. egyetek vezetőit s akiknek tudomásuk van egyáltalán kath. egyetek létezéséről, sziveskedjenek egy levelező lapon lehetőleg mielőbb értesíteni a következő pontokra nézve: 1. Az egyet hivatalos neve. 2. Vannak-e megerősített alapszabályai. 3. A főbb tisztviselők neve. 4. Van-e saját helyisége. 5. Tagjainak száma. 6. Alapvagyona és évi jövedelme. Az értesítések a „Társulati Értesítő“ szerkesztőségéhez (Budapest, IV. Királyi-Pál-utca 13.) küldendők.

— **A bácskai kath. választmány szózata.** A bácsmegeyi kath. nagygyűlés állandó bizottságának szabadkai választmánya a f. évi febr. havi Szabadka városi közgyűlés lefolyása után elhatározta, hogy az eszmék tisztázása és a kedélyek megnyukatása végett egy szózat készítsék el. Ez a füzet már elkészült és tegnap küldött szót Szabadka polgárságához. A választmány ebben a szózatban, miután elősorolja a kath. vallás sörleimét, amelyek az egyházpolitika folytán eredtek és szanalásért kiáltanak, tovább meg és pontról-pontra anatizálja mindazt, ami ebben a tekintetben Szabadkán a katolicizmus érdekében történt. Bizony, Szekesfejérvárott is elkélne ilyen szózat.

— **A vita vége.** A képviselőház ülésén szerencsésen befejezték a költségvetési törvényjavaslat részletes vitáját is. Horváth Nándor élesen polemizált Tisza Istvánnal és Kálmánnal és Andrassy Gyula gróffal. Pulszky Ágost és Serbán

Miklós felszólalásai után Beöthy Ákos a nemzeti párt katonai követeléseiről beszélt, mire Ugron Gábor a kiegészítést fejtegette és polemizált Tisza Kálmánnal. Hofli Ignác felszólalása után a vita véget ért, mire a ház a javaslatot részleteiben is elfogadta.

Telefon-jelentések.

A képviselőház ülése.

Budapest, márc. 13. (Saját tudósítónktól.) A képviselőház tegnap harmadik olvasásban elfogadta az appropriációs törvényjavaslatot s aztán egész sorozat vasuti engedélyezést fogadott el rövidebb viták után, többek közt a székely vasutakra vonatkozót is. Ezeknél Szederkényi Nándor, Páthy István Ugron Gábor és Daniel Ernő kereskedelmi miniszter szóltak fel. Elfogadták a Rábaszabályozási kölesőnre vonatkozó javaslatot is.

Az ülés végén Hortoványi József a következő interpellációt intézte a belügyminiszterhez:

Van-e tudomása a belügyminiszter urnak arról, hogy Nyitramegye nyitrai választókerületében a választási mozgalmak alkalmából nagy tömegekben katonaság helyeztetett el?

Ha igen, mi az indoka ezen intézkedésnek és miképp igazolható a beszállás eszközésénél azon eljárás, hogy míg a kormányparti választók a katonabeszállásolástól megkíméltek, addig az ellenzéki választópolgárok ezzel túlságosan is zaklatva vannak; különösen minő indokok és körülmények tették szükségessé azon eljárást, hogy az oly községeket, melyekben kizárólag ellenzéki választópolgárok vannak, egytől-egyik katonasággal zsúfolták meg, továbbá Nyitra városában a felsővárosi rész, hol a püspök vára, a kanonokok házaai vannak, mind tömve vannak katonasággal, míg a nyitrai alsó városi részt, hol kormányparti választók laknak, a katonabeszállástól teljesen kímélték. Hajlandó s a belügyminiszter ur sürgősen intézkedni az iránt, hogy az ellenzéki választópolgárok ezen preventív zaklatástól mielőbb megkíméltesse a kirendelt katonaság azonnal visszavonassék s a választás szabadsága és a szavazási jog gyakorolhatóságának lehetősége minden ottani választópolgárra nézve egyformán biztosítsák. (Helyeslés! hallo!)

Pereszé Dező belügyminiszter kijelentette, hogy sürgősen intézkedett arra nézve, hogy a tényállásokról informáltassék. Csak ezután válaszolhat érdemlegesen az interpellációra. (Akkor már késő lesz. Különben is úgy értesülünk, hogy a katonaság a belügyminiszter tudtával és beleegyezésével jött Nyitra-ra. (Szerk.)

A főrendiház pénzügyi bizottsága tegnap délelőtt 11 órakor Samassa érsek elnökelete alatt ülést tartott, melyen elfogadták az appropriációs törvényjavaslatot.

Zardetti Ottó bukaresti róm. kath. érsek jelenleg a fővárosban időzik, hogy megismerkedjék a magyar püspöki karral. Az érsek, ki Desseffy Sándor esanádi püspök vendége, tegnap látogatást tett Vaszary Kólos hercegprimásnál és Császka György kalocsai érseknél.

Jekelfalussy Lajos osztálytanácsos legközelebb államtitkár címmel nyugalmába vonul. Utódja Jeszenszky Sándor oszt. tan. vagy Thoroczkay Viktor báró min. titkár lesz.

Budapesti értéktözsde.

Budapest, március 13.

4 száz. aranyjárdék	124.25
Koronaértékű járdék	99.10
Magyar regále-kárt. kötvény	101.25
Magyar földterem. kötv. 4 száz.	98.25
Tisza és szegedi nyereségykölcsön 153-	
Schlick-féle vasút- és gépgyár 290.-	
Budapesti városi villamos vasút 288.-	
Bazilika sorsjegy	8.50

Bécsvárosi nyereségykölcsön. . . 177-
„Jó szív” sorsjegy . . . 3.20
Arany cs. és Pír. vert . . . 3.65
Arany. osztrák vagy magy. 8 frtos 9.61

TÁVIRATOK.

A miniszterelnök Bécsben.

Bécs, márc. 14. (Ered. táv.) Bánffy Dező báró miniszterelnök ma reggel ide érkezett. Vele együtt jöttek Andrássy Aladár gróf és Festetics Taszilo gróf újonnan kinevezett zászlós urak is, kiket a király délből kihallgatáson fogad, mely alkalommal mint új magyar zászlós urak leteszik a hűség esküt. Bánffy báró miniszterelnök a nap folyamán érkezni fog a közös és az osztrák kormányok több tagjával, és valószínűleg este visszautazik Budapestre.

A miniszterelnök utja állítólag összefügg az országgyűlés közeli feloszlásával.

Bécs, március 14. (Ered. táv.) Liechtenstein Alajos herceg, a keresztényszocialis párt vezére kijelenti, hogy a liberális lapok azon híre, mely szerint a pápa Schönborn bíboros utjáról levelet írt hozzá, üres koholmány.

Közigazgatási bizottsági ülés a megyénél.

A megyei közigazgatási bizottság f. hó 12-én d. e. 10 órakor Fiáth Miklós báró főispán elnökelete alatt ülést tartott.

Az ülés nagy részét az anyakönyvi kerületek beosztása vette igénybe oly annyira, hogy a hivatalos jelentések igen kevés kivétellel szó nélkül tudomásul vétettek. Az ülés főbb mozzanatait a következők: Kálmán Vince Széksejférvár főszoigabirája jelentette az alispánnak, hogy némely község lakosságát nagyon igénybe veszik a hóhányszámla. Huszár Agoston alispán kéri a kérvényt magának kiadni, hogy vizsgálatot tartasson az ügyben s érdemleges javaslatot terjeszthessen a bizottság elé. Quirini Gusztáv azt mondja, hogy a szolgabírák nem járnak el e téren lelkiismeretesen, minok aztán az az eredménye, hogy a munkások nagyon fölértelenül végzik teendőiket. Fiáth Miklós báró főispán néhány megjegyzése után Detrich Zsigmond ajánlja a közmunka eltörlését, mert ez sok hátránnyal jár s nem sokat ér. A munkás itt kötelességet nem ismer, ránézve ez csak afféle robot. Molnár Béla szerint jobb volna e helyett a községre megfelelő pénzből terhet róni. Meszleny Bence Quirini ellen állást foglal s alaptalannak tartja a főmérnök azon állítását, hogy a munkások csak turkálnak s nem tisztítanak. Az utak elég jók. A vita végén Kálmán Vince jelentése véleményezés végett kiadott az alispánnak.

Ezután szönyegre került az anyakönyvi kerületek beosztása. Mindenekelőtt felolvastatták a belügyminiszteri leirat, mely szerint az anyakönyvvezetői állásra alkalmas minden becsület. megbízható ember, a ki legalább hat középiskolát végzett, vagy tanítói oklevelet nyert. Az anyakönyvvezetésért külön díjazás nem jár, csakis azon esetekben, ha az anyakönyvvezető nem állami hivatalnok s ha állami hivatalnok, csakis akkor, ha jövedelme aránylag csekély. Ugyanezen miniszteri leirat szerint köteles minden megye f. hó végeig fölterjeszteni a saját tervezetét. A tervezet elkészítésére nálunk Huszár Agoston alispán elnökelete alatt egy szűkebb bizottság alakult, mely lehetőleg arra törekedett, hogy minden község külön anyakönyvi kerületet képezzen, a mi azonban csak 61 községnél sikerült; oly kerület, melyhez 2, 3, sőt 4 község is tartozik 19 van. Az erre vonatkozó tervezet lapunk más helyén közöljük.

Az ülés további részletei a következők: Isztimér és Lovasberény községek abbéli körvényeit, hogy községeikben esendőrs rendszeresíttessék, pártolag terjeszti fel a bizottság a belügyminiszteriumhoz. Szűts Artur főjegyző felolvasta a közgyűlés átiratát,

melyben tudatja, hogy Zichy Jenő gróf, Kégl György és Meszleny Bence bizottsági tagok lemondottak állásukról. A bizottság a lemondásokat sajnálattal vette tudomásul. A vármegyei utakat illetőleg a törzskönyv elkészítésével Radvay József bízott meg. A munkát körülbelül 30,000 frtba kerül. Kempeleken Imre jogi képviselője a Gaja-patakon levő két malomra vonatkozólag vizsgoji tekintetben felelősséget adott be az alispáni határozat ellen. Az ügy előadója, Németh Imre a felelősséget minden pontját megcafolta, s elutasító indítványát a bizottság elfogadta.

Ezután Szűts Artur főjegyző előadta Pillitz Lajosnak egyik cselédügyét. A jelentéketlen ügy hosszú vitát provokált, melynek folyamán Meszleny Bence kijelentette, hogy nem helyesli az ily ügyekben a hosszadalmas eljárást. Szűts Arthur erre dühösen visszavágott, s Meszleny Bencenek felszólalását egyszerűen kvalifikálatlannak deklarálta. Meszleny Bence ez ellen tiltakozott s kijelentette, hogy az ügy tárgyalása folyamán bővebben kiterjeszkedik megjegyzésének indoklására. Délután 3 órakor folytatták az ülést, melyen a hivatalos jelentések minden megjegyzés nélkül tudomásul vétettek.

Közigazgatási bizottsági ülés a városnál.

A városi közigazgatási bizottság tegnap d. e. 9 órakor tartotta rendes havi ülését a városház nagytermében. Fiáth Miklós br. főispán elnökelete alatt Havranek József polgármester, majd Tóth István főjegyző jelentései tudomásul vétetvén, dr. Major Ferenc tiszti főorvos városunk 1894. évi közegészségügyi állapotát a következő jelentésben összopontosította:

A közegészségügyi állapot törvényhatóságunk területén a lemult 1894-ik évben feletle kedvezőnek mondható, részben a születési arány nagy száma s a halálozások kis mérve, s még inkább az általános megbetegedés csekély volta miatt. Az 1893-ik évhez viszonyítva a közegészségügyi állapotot illetőleg 1894-ben minden tekintetben haladást és kedvező eredményt tüntethetünk fel. Ugyanis, míg az elhaltak száma az 1893-ik évben 736, addig az 1894-ik évben 677 volt, azaz 1894-ik évben a halálozások 79-el volt kevesebb. Az újszülöttek száma pedig 1893-ban volt 933, 1894-ik évben pedig 994, tehát az 1894. évben a születési többlet 59. Az 1894. évi halálozásokból a fejérmegyei közkörházban meghalt 45-öt levonva, a város halálozási statisztikáját terbelő halálozási összeg 632, így tehát a tulajdonképeni születési többlet, 994-ből levonva az elhaltak számát, 632-öt, 362. Tekintve a város lakosságának számát a halálozási százalék 25.5, mi a lehető legkedvezőbb arány. Ezen javulása a közegészségügyi viszonyoknak főleg a ragályzó és fertőző betegségeknek hasonlíthatatlanul kisebb mérvben jelentkezéséből s az általános megbetegedések csekély voltából magyarázható. A közegészségügyi viszonyokra mint kedvező jelenséget kell felemlíteni a következő adatokat: a kórház-utca és a tobak-utcai csatornák beboltozását s a nevezett és több utcáknak rendezését, egy új kád- és gőzfürdő felépítését, az ugynevezett malomesatornák közfürdő létesítését, a város lejtmeretésének foganatba vételét, s a városban létesítendő vízvezeteki műnek előtanulmányozásához még szükséges intézkedéseknek foganatosítását. Az 1894-ik évben Széksejférvár város területén működött közegészségügyi személyzet kimutatása: Hivatalos orvos: 1 tisztí főorvos, 3 kerületi orvos, 15 magán orvos, 2 sebész, 6 önálló okleveles, 7 nem önálló okleveles gyógyszerész, 1 állatorvos, 5 városi, 19 magán szülésző.

A bizottság a jelentést örömmel vette tudomásul s Kováts István bizottsági tag ajánlatára köszönetet mond a főorvosnak s a tisztii orvosoknak a közegészségügy terén kifejtett körültekintő intézkedéseikért. Az ülés 11 órakor ért véget.

Városi és vidéki hírek.

— **Dr. Steiner Fülöp** megyéspüspök tegnap este tért vissza római utjáról székvárosába. A püspök, mint a minap jeleztük, kénytelen volt Anconából Bécs felé venni útját, miután a déli vasut vonalait a Karst hegységben a nagy havazások miatt megszüntették a közlekedést. A városi klerus ó méltósága szerencsés visszatérése alkalmából ma délelőtt 11 órakor tiszteleg főpásztoránál **Prifach József** nagyprépost, pápai prolátus vezetése alatt. Ó méltósága ma reggel 7 órakor a székesegyházban csendes misét mondott.

— **László főherceg** a napokban **Zichy Jenő** gróf és **Himmel** ezredé társaságában meglátogatta a budapesti iparművészeti muzeumot. A főherceg mintegy másfél órát töltött a gyűjteményterekben s érdeklődéssel szemlélte a francia s japán porcellánokat, a gazdag szövetgyűjteményt és különösen **József főherceg** ajándékát: az orosz es. udvari porcellán-gyár több remekét.

— **A lovasberényi kath. kör** e hó 10-én délután felolvasó ülést tartott, melyen a tagok nagyszámmal jelentek meg. A felolvasó asztalt **Krécsy Károly** plebános foglalta el, ki igen érdekesen és szellemesen beszélt két év előtt tett római utjáról. Utána **Lentz János** főtanító a babonáról értekezett. A tagok mindkét felolvasást élénk érdeklődéssel hallgatták s végül lelkes éljenzéssel jutalmazták meg a felolvasókat. A kör alapszabályait a kör elnöksége a megyei hatóság útján már felterjesztette a belügyminiszterhez.

— **A „Vörösmarthy Kör”** újonnan alkotott házszabályai (14-ki §-a) értelmében a szakosztályok és szakbizottságok megalakítandók. Ezért tisztelettel kérem a kör t. tagjait, hogy a szakosztályokba való belépési szándékukat a kör helyiségeiben kitett iv aláírásával f. hó 20-áig tudatni sziveskedjenek a végből, hogy a szakosztályok és szakbizottságok f. hó 25-én megalakíthatók legyenek. — **Székesfejérvár, 1895. március hó 12-én. Vétessy József** igazgató.

— **A Kath. legényegylet** vasárnap délután 5 órakor tartotta rendes évi közgyűlést **Gremspurger István** apátplebános elnöke alatt. **Szentiványi Károly** távoztával az alelnöki teendők végzésére elnök **Miller József** székesegyházi hitazonokot kérte fel. Azután a szép számban megjelent tagok új tisztviselőket választottak még pedig: dékánoknak **Kern Péter** és **Hollósy Ferencet**, jegyzőnek **Bielik Istvánt**, könyvtárnoknak **Keitl Tamást**, Zászlótartónak **Scheuer Imrét**, főrendezőnek **Kerger Antalt**. Az 1894 évi jelentés tudomásul vétetett, és a régi tisztviselőknek köszönet szavaztatott. Végül **Gremspurger** elnök buzdította a tagokat az egylet céljainak előmozdítására, **Miller** alelnök pedig kilátásba helyezte, hogy vasárnaponként szakzszerű felolvasások fognak tartatni, melyre az egylet pártoló tagjai családjaikkal együtt meghívhatnak.

— **Művirágkészítési tanfolyam.** **Szirmayné, Mészáros Jusztin** urnó a múlt napokban városunkba érkezett. Városunk hölgyei bizonnyára meg fognak örülni, mert **Szirmayné** nevé mindenhol, hol eddig megfordult nagy elismeréssel és szeretettel emlegetik. A magyarországi művirág készítésnek ő az egyedüli lelkes uttörője, ki egy évtized leforgása alatt bejárta hazánk nevezetesebb városait, mindenütt élénk érdeklődést kelte, diadal aratva működésével. Budapest, Arad, Kolozsvár, Szatmár, Nagyvárad, Hm.-Vásárhely, M.-Sziget, Mun-

kács, N.-Kálló, Temevár, Lugos, Vercse, Nagy-Kikinda városainak hölgyvilága, főiri családjai, nőnöveldéi, zárdái tesznek tanbizonyosságot arról, hogy a művirágkészítés meghonosításáért senki sem fáradozott annyit, mint ő. — **Művészetéről** néhai **Baross** miniszterünk nagy elismeréssel nyilatkozott, **Ó Felsőge** pedig nagybecsű ajándékkal tüntette ki. — **Szirmay** urnó versici körözvénye a következő: „Van szerencsém szives tudására hozni, miszerint átutazásom alkalmával a helybeli művelt hölgyközönség részére, a fényűzési művirágok házi-lag készítése elsajátíthatása céljából, rövid időre tanfolyamot nyitok. Hazánk legnagyobb városában, hol eddig hasonló tanfolyamokat nyitottam, kivétel nélkül lelkesedéssel karolták fel a hölgyek e szép és hasznos házi-műpart annyira, hogy ma már azok, kik vezetésem alatt e kézimunkát elsajátították, sajátkezűleg közbámulatra állítják elő kalapdiszkeiket, bálruha-diszkeiket, szabadiszkeiket, ünnepi és alkalmi ajándékaikat, s minden oly tárgyakat, melyeket művirágból előállítani lehet. A művirág készítésnek hazánkban meghonosítását életcéloomul tűzvé ki, eddigi huzamos működésem kedvező eredménye által épen úgy a közigazgatási, mint tanügyi hatóságok elismerésait, s állandó pártolását nyertem meg.” Előadásait e hó 18-án d. u. 3 órakor kezdi meg a városi polgár. leányiskola tantermében, 20-án pedig lakásán, **Szent-István-utca 18 sz.** ahol is bármely létező virágfaj családásig hű utánzatát selyem, bársony, atlasz, szövet s bármily anyagból festés és szatirozással együtt, egy fajt rövid 1. 1/2, esetleg 2 óra alatt, szabadkézzel, minden gépezet segélye nélkül elsajátíthatni. Egy tanfolyam (12 óra) tandíja a közös osztályzatban 2 ft. Egy tanfolyam (12 óra) tandíja a privát osztályzatban 6 ft. Beiratkozókat szivesen lát **Szirmayné** lakásán d. e. 9—12 óráig, d. u. 3—6 óráig. A legmelegebben ajánljuk még egyszer nevezett művésznőt a hölgyközönség figyelmébe.

— **Ismét betörés.** Székesfejérvár egy idő óta menhelye a betörőnek. Ide jönnek kipihenni fúradalmaikat a néha-néha próbára tenni ügyességüket. A példa vonz s akad vallalkozó városunkban is. F. hó 12-én reggel virradóra **Pápa y Nándornak**, a kereskedelmi bank vezérigazgatójának budai-uti 1267. számú hajlékát feltörte találták. A színtelt kezdetlegesség s a betörés módzatainak egyszerűsége a hatóság félrevezetésére vannak irányozva; ámde a ténykörülmények oly adatokat nyújtanak, a melyeknek alapján a rendőrség biztos nyomon halad s nem lehetetlen, hogy a tettes még ma a hűvösrre kerül.

— **Székelyek áttérése a román egyházba.** E cím alatt nemrégiben egy cikk járta be a legtöbb fővárosi lapokat, mely erősen kompromitálta **Sólyom Gézát**, a mikó-ujfalvi (Haromszék.) plebánost, kiről azt hírosította (Haromszék.) plebánost, lelküismeretlen laptudósító, hogy a stóla erőszakos beszéde körül tanusított magatartása miatt székely katolikus hívei tömegesen térnek át a román egyházba. A plebános ur most a mikóujfalvi római katolikus egyháztanács tagjai által megerősített tanács-jegyzőkönyvi kivonat mellett egy nyilatkozatot küldött be hozzánk, melyben a hír szerzőjét alávaló rágalmazónak nyilvánítja s annak bélyegzi is mindaddig, amíg állításait be nem bizonyítja. Tényekkel igazolja magát a plebános a vád ellenében, mert nemcsak hogy székely hívői nem térnek ki hitükből és nem csatlakoznak a román egyházhoz, de három évi lelkipásterkodása alatt 12 személy tért át a görögkeleti vallásról a katolikus egyházba. Ha hívői közül valaki eladja a marháit nem azért adja el, mert a plebános kényszeríti rá, — mint a téves hír szerzője mondja — hogy a stólát megfizesse, hanem teszi azért, hogy halottjának koporsóját, szemfedőjét, a temetést s az ott rendszeren követni szokott tor költségait kifizethesse. Ha marhája árából fizeti a stólát is, arról a plebános — ugymond — nem tehet. Egyébírán-

is Mikóujfalun tulnyomó részben elmagyárodott görögkeleti vallású románok laknak, akik közül alig néhányan beszélnek a román nyelvet. Lehetetlen tehát, hogy a katolikus hívek a román egyházba térjenek át a katolikus vallásról.

— **A kath. legényegylet** f. hó 17-én. saját helyiségében (Kossuth-utca 6. sz.) délután 6 órakor **felolvasó gyűlést** tart, melyre a pártoló tagokat és az érdeklődőket meghívja az elnökség. Felolvasnak: **Kalocsay Alán** főgimnáziumi tanár, **Velinszky Ferenc** elemi osztály tanító és **Kirisits Bódog** a „Fejérmegyei Napló” belmunkatársa. Belépti díj nincs.

— **Vesztett eb.** **Ständerer Jakob** alsóbesnyői lakos kutyája a napokban megvesztett s először a házban levő 2 kis gyermeket, majd a környékbeli kutyákat megmarta. A kutyát atörténtek után agyonütötték. A megmárt gyermeket pedig gyógykezelés alá vették.

— **Drága nyul.** A vadász-szezonnak már régen vége van, de azért helyi-vel-közzel mégis téved a piacra egy-két nyul. A folyó hó 13-án, szerdán tartott betivásár alkalmával **Kreuzler Zsigmond** eselédje, **Tóth Erzsébet** örömmel vett meg olcsó pénzen egy meglőtt nyulat s mily nagy volt esodálkozása, midőn a rendőrség a nyulat elkobozta Erzsébet, mert tiltott időben vett nyulat, 4 fitra megbüntette. — **Drága nyul** volt az s hozzá még sem kóstolhatta.

— **Csübbörböl-vödörbe.** **Csepesz Mária** és **Horváth Julianna** még főformán ki sem szabadultak a fogházból, máris lopni akartak és pedig — a kinstár kárára. Ugyanis az általuk használt kinstári fehérneműket sutygombban haza akarták viinni ereklüknek. Tervük nem sikerült, mert észrevették a hiányt. Ezért álltak f. hó 12-én a törvényszék előtt, mely a tárgyalás folyamán a lopást beigazoltak találták és **Csepesz Mária**t 6 havi, **Horváth Juliannát** pedig 6 heti fogházra ítélte. A kir. ügyész és a vádlottak felebbezték.

— **Nehéz a katonatisztnak** nőszülni. Nagy fába vágja a katonatiszt a fejszéjét, mikor feleségesséni készül mikor a leány az arany kardját után bomlik. Az a kanció de sok fejtörésnek az okozója. A katonai rendeleti lap a sok apró bajhoz meg a következeteket fűzi: A kanciók teletkönyvi biztosítása alkalmával megkivánattatik, hogy a megterhelendő házat — beszámítván a már rajta levő terhek — valódi értékének felén túl meg ne terheljék; földbírtokot vagy egyéb telket pedig értékeknek két harmadán fölül nem szabad megterhelhelni. Kell, hogy a kancióképpen betáblázott ház valamely lejegyzett tűzbiztosító társaságnál biztosítva legyen s a kanciót letevő köteles közjegyzővel hiteltelített aláírásával ellátott nyilatkozatban magát kötelezni arra, hogy a biztosítás folytonosságáról gondoskodik.

— **Elítélt verekedők.** **Ohmüller** **Ádám** és **Poszlovszki Mátás** még a múlt évben **Czigler Ferenc** ettyeki lakost úgy megverték, hogy a rajta éjtett sértések 5 heti gyógyítást vettek igénybe. F. hó 12-én tartott meg ez ügyben a vég-tárgyalás s a törvényszék **Ohmüller** 1 évi, **Poszlovszkit** pedig 9 havi fogházra ítélte. A kir. ügyész s a vádlottak az ítélet ellen felebbezték.

— **Népesedési mozgalom.** Székesfejérvárott f. hó 3-tól 10-ig született 19 gyermek és pedig 8 fi, 11 nő; ezek közül törvényes 7 fi, 9 nő, törvénytelen 1 fi, 2 nő. Meghalt a lefolyt idő alatt 26 ember, a kik közül 10 kiskorú, 16 pedig nagykorú volt. Mint halálok szerepelt: tüdővész 4, bruchitisz 3 esetben.

Irodalom és Művészet.

— **A székesfejérvári kath. nagygyűlés története** kibővíve a kath. körök szervezésére vonatkozó adatokkal. A 48 oldalas füzet magában foglalja a nagygyűlésen elmondott összes beszédeket és a néppárt programját. Kapható a »Fejérmegyei Napló» kiadóhivatalában Székesfejérvárott. A füzetet a »Fejérmegyei Napló» előfizetői ingyen kapják.

Megrendelésre: 200 drb. 14 frt. 100 drb. 8 frt. 50 drb. 4 frt. 50 kr. 25 drb. 2 frt. 30 kr. 10 drb. 1 frt. Minden 10 darab után egy tiszteletpéldány jár. Egy példány ára 15 kr. 50 darabon felüli megrendeléseknél a füzetek portómentesen küldetnek.

— **Színház.** Hétfőn telt ház előtt játszódtott le „*A notre-damei toronyőr*”. Gyurman Alice (Esmeralda) partnerével Szatmárrival (Phöbus) együtt ambicióval játszott. Sárdi (Quasimodo) nem volt ugyan kifogástalan, mégis elmondhatjuk róla, hogy sikerült alakítást nyújtott. Tarján E. (Gervaise) a gyermekét veszített anyának kitűnő képét nyújtotta. Az előadás általában véve elég jól sikerült.

Kedden a kicsiny, de hálás publikum hallgatta Planquette operettjét: „*A cornévillei karangók*”-at. Az előadás folyamán nagyon érezhető volt a társulat gyengesége. H. Lévai B. (Germaine) operettebe nem való, előnyére válhatik egy színműnek, operetteben azonban hatásra nem számíthat. Hatvani (Henry) sem volt oly rokonszenves, mint máskor, nem tudta magát beleélni szerepébe. Az előadás gyenge volt. (k.)

Tegnap is üres ház előtt játszódtott le Barriere színműve: a „*Márvány-hölgyek*”. A szereplők kedv nélkül játszottak s ezen nem esodálkozunk. Szatmári ambiciója, ügyes alakítása hatástalan volt, míg Déri (Desgnais) könyed játékával megnyerte a közönség tetszését. A darab s az előadás nagyobb pártolást érdemeltek volna. (k.)

— **Palesztináról új magyar munka!** Palesztina hajdan és most, iskolai és magán használatra, irta Bagossy Bertalan áldozár, (egy színes térképpel). A mű hiányt pótol, e nemben páratlan. A régibb viszonyok kívül az újabb állapotokat is festi; a bibliai vonatkozásokon kívül a történelmiekre is gondot fordít. Még a legújabb jelen adatait is közli; a magyar vonatkozású dolgokat is figyelembe veszi; a földrajzírás újabb módorában van összeállítva. A biblia sikeres tanításához okvetlenül szükséges, ha nem is beemlékezés végett, de legalább mellék olvasmány gyanánt; a földrajz és történelem tanulásánál is előnyösen használható. Középiskolák, polgáriskolák, képezdéknel segéd-könyvnek való; biblia tanításával vagy tanulmányozásával foglalkozók nagy hasznát veszik. — A mű ára 30 kr. Reizer János szatmári könyvkereskedő kiadása. Kapható minden könyvkereskedésben, kivételesen szerzőnél is. — Érdeklődők sziveskedjenek mutatványszámot kérni, valamint kijelenteni, melyik iskolában kívánják alkalmazni.

— **Szülők és nevelők könyve,** kalauz a gyermeknevelés vezetésére, írta Hang Leo. E művet a Szülők és nevelők katekizmusának lehetne nevezni, mert a katekizmus igazságaira, mint alapra fektetve patriarchalis egyszerűséggel, prófétai buzgósággal tárgyalja a nevelés mindazon szabályait, melyek által a gyermeket becsületes, jellemes emberré lehet nevelni. Ára füzve 40 kr. Kötve 50 kr. Kapható Reizer János könyvkereskedésében Szatmáron (vagy szerzőnél, Nagy-Majtény, plebánia.)

— **Olcsó könyvtár a kath. családok részére.** „Családi Kör” cím alatt füzetes vállalat indult meg Szatmáron, Bodnár Gáspár áldozár tanár szerkesztése alatt. Célja: az olvasni szerető magyar családok számára, elbeszélések alakjában, gyönyörködtető és tanulságos darabokat nyújtani, melyeket nyugodtan lehessen adni a keresetény család minden tagjának kezébe. Egy évben legalább 12 füzet jelenik meg, minden 32 lapos füzet önálló, ára 10 kr. Tizenkét füzetre egy forinttal lehet

előfizetni. Tömeges megrendelők kerestetnek és r ndkívüli kedvezményben részesülnek. Kath. egyleteknek kiváló figyelmébe ajánljuk. A megjelent első füzetet mutatónyul megküldi szerző vagy kiadó (Reizer János könyvkereskedése) Szatmáron.

— **Az évszák** című divat és kézimunka folyóirat 6. füzetében a tavaszi divat részletes ismertetését találjuk. Bemutatja sikerül képekben a párisi, bécsi és berlini divatot, melynek követésénél a mellékelt szabásív igen jó szolgálatot tesz. Szépirodalmi mellékletében néhány kedves elbeszélést s azon kívül hasznos tudnivalókat közöl. Ajánljuk olvasóink figyelmébe e folyóiratot, melynek előfizetési ára egész évre 6 frt. szerkesztője Fáylné Hentaller Mária. Kiadóhivatal: Budapest, Dorottya u. 2. sz.

Közgazdaság.

Késik a tettek politikája.

Budapest, március 13.

Annyi évek küzdelmes munkája után csak ott vagyunk ma, hogy az Alföldön agrárszocializmus van. A nemzetet a gazdasági téren is csak a meddőségnek szomorú következményeivel találkozik. Ott a rabzolgaélet a kisipar műhelyeiben; ott a kizsákmányoló munka, mely idő előtt teszi tönkre az ifju iparos nemzedéket s megássa korai sirját; ott az áldatlan truck-rendszer, annyi bajunk kuforrása és átkos okozója — nálunk a törvény dacára virágzik, — ott van a munkaidő, mely több iparágban szertelen hosszú, de semmi intézkedés nem tétetik, hogy kellően korlátoztassék.

Lehet ám a külföld törekvéseiből is bebizonyítani, hogy mily kevésbé tört utat magának nálunk a kormányzat egyes ágaiban az a meggyőződés, hogy a kizsákmányolásnak és önzésnek korlátozása nélkül okos és dicséretreméltó közigazdasági politikát teremteni nem lehet.

A mammonnak politikája az, mely mindenfelé dominál s ezzel szemben könnyű szívvel merik megbélyegezni azokat, a kik épen a nemzet nagy érdekeit tartva szem előtt, követelik a szocialis bajok orvoslását évek óta és várva-várják azt az időt, melyben a magyar törvényhozás, a nagy tőke érdekeinek előmozdítása helyett gazdasági téren is az általános nemzeti érdekek gondozója lesz.

Jó magyar nép! Mesterségesen és kiszámított ravaszsággal nevelték benned nagyra azt a felfogást, hogy a politika valódi tárgyát csak az ipar- és kereskedelem problémái képezik, hogy a hitélet szentélyei ellen törhet ádáz kezei romboló munkájával az állami hatalom, mert a modern nézet szerint ez képviseli a szabadságot egyedül. Elhitették vele, hogy az a pusztulás anyagi és erkölcsi téren, mit körülötted látsz, a haladásnak, a liberalizmusnak s z i k s é g e s eredményei, vagyis csak saját fogyatkozásodból ered. Nem törődött veled, a te bajjaidal senki s figyelmet mesterségesen vesztegették meg a világvárossá növelt Budapest fényével és kiülőleges ragyogásával. Igyekedtek kioltani szivedben a múlt iránti kegyeletet, hogy ne vedd számba a pusztuló kuriákat és ne érezz fájdalmat látásukon.

A szabadság szükségképeni eredményeként tüntették fel, ha a paraszt ott

hagyva az ősi göröngyöt, elment szaporítani az amerikai milliók ugys bő jövedelmeit, vagy belemenekült a nagy városokba építeni bulevardokat s a pirosabb napszámok fejében lemondott függetlenségéről és erkölcséről.

Minden újabb év újabb terheket hozott a népre. És téved, a ki azt hiszi, hogy csak anyagi kérdésekről van szó. Az eddig követett politika által megtámadva, sőt nagy részben elpusztítva látja azt az alapot, mely nélkül a magyar állam a jövő viharát kiállani nem fogja soha.

A fizikai életnek is megvannak kényszerűségei. A birtokából kifosztott paraszt, a fülig adós földesur, a ki éri, hogy mozog alatta a talaj, hogyan legyen támasza annak a gazdasági rendnek, mely őt elbukni hagyja? Az új ekzsztenciák ragaszkodása az új hazához nem elég mély, nem elég kipróbált ahhoz, hogy kárpótoljon bennünket a más oldalon elvesztett támaszokért, a nemzetéveken át növelt kegyeletért.

Oda állítják élénk s nagyra vannak ezzel, a pénzügyi fölöslegek összegét, a helyreállított egyensúlyt s mindazokat a terveket, melyek a kormány méltében szunnyadnak. Büszkék mindezekre. De állítják csak oda mindezekkel ama másik mérleget is, mely a közérkölesök és egészséges politikai érzelmeknek plusszát és minuszát mutatja fel. Ez bizony lenyomná a felesleges milliók kétes értékét. Nem elég, hogy az anyagi emelkedést biztosítsuk minden becsületes polgár részére, hanem módot kell találni, hogy a tehetség, a jellem becsülésreméltó tulajdonai mindenkinél és minden körben érvényesülhessenek s az anyagi emelkedés együtt járjon a morális tényezők erejével. Ez ma nincs így. Ezért hiányos a követett politika és vagy rövidlátók, vagy bűnösök azok, a kik ezt tagadni merik.

A mi ideálunk az, hogy a pénzügyi bajok által le nem nyugózott parlament fordítsa ereje javát, tehetségének legnemesebbjét egy igazán magyar keresztény alapon nyugvó közigazdasági és szocialis politika megteremtésére. Vessen ügyet arra, hogy a nagy tőkék tulkapásai s az egyes osztályokat kizsákmányoló hajlamai mellett felburjánzó szocialis bajok, az emberszeretetet és a magyar haza érdekeinek megfelelőleg orvosoltassanak. Hittük, hogy az ekként meginduló küzdelem az érzelmek nemességét kívánva, teremteni fognak nemes jellemeket s magasabbra viszik közéletünket. Kürtva a mammon imáadását, tisztább célok becsülésére tanítják a serdülő nemzedékeket. Tévedtünk, vagyis csalódtunk fűltévseinkben eddig! De itt az ideje, hogy a nép, mely képvisellel máig sem bír, kérdőre vonja azokat, a kik hozzányultak ahhoz, a mit ő szentnek és sérthetetlennek tartott.

A humanizmus nagy parancsai, melyeknek teljesítésére jövünk s a társadalom békéje érdekében mulhatlanul szükségünk van, hiába kopogtatnak a miniszteriumok kapuin és a pártok klubbjait.

Vajjon nem fog-e összedülni ez az egész alkotmány, melynek nincs is biztos

alapja? Ezeket fontolják meg jól, mikor látják, hogy annyi évről küzdelmes munkája után ma ott vagyunk, hogy agrárszocializmussal kell számolnunk az Alföldön.

Evek óta kong a vészharang Európaszerte. Tíz éve már, hogy levegőbe röpködtek a belga gyárak. Láng és vér borította a mezőket. Amerika vassineit úgy szaggatta szét a háborgó társadalmi vihar, mint a pókhálót az orkán. Bomba röpi a törvényhozók fejére Párisban, gyilkos szurta át Carnot elnök szívét. A német Nobiling-szellem már évtizedek óta ostromolja a társadalmi rendet. Szicíliától Szibériáig vér szökken magasra a nép szívéből, mikor kenyeret és szabadságot kér gondviselőitől. Mi is láttuk már a vérvirágok hasadását Hódmezővásárhelyen.

A német, a francia, az olasz, angol és belga meg a svájci törvényhozás mind azon dolgozik, hogy a gazdasági és társadalmi bajokat orvosolja. Míg a muszka autokrata is segítségére siet a küzködő népek a maga módja szerint; az egész világ emeli a védgátakat a gazdasági vízvíz ellen és siet minden állam a nép segítségére.

Hát mi mit teszünk?

Tanulmányozunk, anketezünk, tündünnk és tanácskozunk! Pedig a tett halála az okoskodás. Ne okoskodjanak tehát mindörökké, hanem cselekedjenek. A tettek politikája legyen a jövő politikája.

Aldor A.

— **A déli vasut államossítása.** A magyar és az osztrák kormány közös megállapodása következtében a déli vasut államossítására vonatkozólag már a legközelebbi időben ismét felvesszük a tárgyalásokat. Wurmbrand gróf osztrák kereskedelemügyi miniszter holnap vagy holnapután, legkésőbb a jövő hét elején Budapestre jön, hogy folytassa a magyar kormányval a déli vasut állami üzembe való átvétele tárgyában a tanácskozásokat. Daniel Ernő kereskedelemügyi miniszter már informáltatta magát az ügy részleteiről s a tanácsosaival történt részletes tárgyalások után abban állapodott meg a többi miniszterekkel, hogy a Wekerle-kormány részéről kifejezett régebbi álláspontoz minden tekintetben ragaszkodni fog. Az államossítási tárgyalásokban különben nem is a kereskedelemügyi miniszter, hanem Lukács László pénzügyminiszter fogja a főszerepet játszani, mert tulajdonképpen nem is a vasut államossításáról vagy megváltásról, hanem a vasuti üzemnek állami kezelésbe való átvételéről van szó. A kormányhoz közel álló körökben általános az a vélemény, hogy a tárgyalások simán fognak lefolyni, annál inkább, mivel mindkét fél most már pontosan ismeri egymás követeléseit. Ha pedig ezek a követelések olyanok volnának, hogy azokat kielégíteni vagy teljesíteni nem lehetne, úgy bizonyára nem is ujtának meg most a tárgyalásokat. De egyébként is kedvezőbb most az egész ügynek állapota, mert a nemzetközi pénzügyviszonyok javultak és főleg, mert mert az árszék csökkent. Minthogy tudniillik a déli vasut részvényesei aranyban kapják a mindenkoros osztalékot, a két államnak, a melyeknek a vasutüzem átvétele ellenében bizonyos osztalékjárdékat kell fizetniük, ennek az aranyosztaléknak fedezése az alacsony árszék mellett sokkal könnyebb lesz. A megváltási járadék tekintetében még megbeszélések sem történtek, mert ebben a tekintetben első sorban a déli vasutallal kell a tárgyalást megindítani. A két kormány

egyelőre nem is lépett érintkezésbe a vasutársasággal, mert a miniszteriumok legelőbb egymással akarják az ügyeket összes részleteikben megállapítani, hogy azután egységesen léphessenek fel a vasutársasággal szemben. A megváltási járadék — általános vélemény szerint — részvényenkint 9—12 aranyfrank között fog megállapítani. A déli vasut ugyanis 12 frankos rentére tart igényt, míg a két kormány a 9 frankos járadékot tekinti az ebbeli tárgyalások kiindulási alapjának.

— **Az ötforintos államjegyek bevonása.** Az alsó-osztriai iparegyesület egyik utóbbi ülésében szóba kerültek az államjegyek bevonása folytán mindinkább érezhető pénzváltási nehézségek. Az ötvenesek bevonása még nem okozna bajt, de annál kevésbé vonható be az ötforintos államjegyek, még csak azok pótlásáról gondoskodva nem lesz. Már pedig tíz koronás aranyaink megjelenése alig remélhető egyhamar s így egyesület az igazgató választmányja esetleg a pénzügyminisztert küldött-séplégek felkérni határozta, hogy a bajokon lehetőleg és sürgősen segítsen.

— **A biztosítási ügy reformja Ausztriában.** Mint Bécsből jelentik, a napokban kezdődött ott a belügyminiszteriumban a magánbiztosítási ügy reformja céljából egybehívott ankót, melyen a belügyminiszterium és igazságügyminiszterium képviselői és szakértők voltak jelen. A tárgyalások kiterjednek a külföldi biztosítási társaságoknak Ausztriában folytatandó üzleteire, a bel- és külföldi társaságok ellenőrzésére, a társaságok számadásaira, a biztosító társaságok alapjairól és alakítására és különösen a biztosítási feltételeknél betartandó szabályokra. Ugyancsak Bécsből jelentik, hogy a belügyminiszteriumban szaktanácskozományt hívtak egybe a magánbiztosítás terén életbeleptethető reformok megvitatására. A szaktanácskozomány már meg is kezdte tanácskozásait s a szakférfiak elé négy pontból álló kérdőívet terjesztettek. Az első kérdés a külföldi biztosító társaságoknak a belföldi forgalomban való részvételének megengedésére vonatkozik; a második a bel- és külföldi biztosító társaságok üzleteinek ellenőrzésére, a harmadik az üzleti kimutatások ellenőrzésére, a negyedik pont végül a biztosító társaságok berendezésére s a biztosítási feltételek megállapítására vonatkozik. A tanácskozások valószínűleg hosszabb ideig fognak eltartani.

— **Vetések megfúlladása ellen.** Egy gyakorlati gazda küldte be a „Köztelek”-hez az alábbi időszerű figyelmeztetést: „Gondolom jó szolgálatot teszek gazdátársaimnak, ha figyelmeztetem, hogy ez évben is, mint öt év előtt az őszi vetéseken megülepdedet jétretegeket vágassák fel, lazítsák meg vagy legalább lyukakat vágjanak rajta, hogy a vetést a levegő érhesse, 5 év előtt is ugyanezen baj érte az őszi vetéseket. Január havában olvadni kezdett a hó, mire fagy következett be s a mélyedésekben jégkéreg képződött. Én részint felvágattam, részint csak lyukakat vágattam ezen kéregbe és ősziem mi kárt sem szenvedtek, míg szomszédjaim, a kik ezt elmulasztották, sok kárt szenvedtek, mert minden ily jégborította föld elpusztult. Egy ember csakánynyal 10—20 holdat könnyen végez egy nap alatt.”

— **Szarvasmarhák bevitele Ausztriába.** Az osztrák belügyminiszter a Fejérmegye területén fekvő M a r t o n v á s á r és V a l községekbe, továbbá a Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun vármegye területén fekvő Egyedi Lrjos-féle újpesti szeszgyár hízaladából származó szarvasmarháknak Ausztriába való tilalmat folyó évi március hónap 15-től kezdődőleg visszavonta.

— **Pótvásár.** A kereskedelmi miniszter megengedte, hogy V a r o s l ő d községben (Veszprém.) a február 13-ára esett, de elmaradt országos vásár helyett március 20-án pótvásár tartassék.

Szerkesztői üzenetek.

L. Nándor urnak, N. Venyim, Lejár apr. 16-án. — P. M. Szt-Margit. Egy kis türelmet kérünk. — G. Biró. V. Bizony, „multadban nincs öröm, jövőben nincs remény.”

ALCSUTHON

a főhercegi udvari kertészetben kaphatók parkok és sétányok létesítésére alkalmas

disz-fák és disz-cserjék.

Továbbá mindennemű gyümölcsfák és gyümölcs-cserjék, rózsák stb.

Árjegyzékeket

megkeresésre ingyen és bérmentve küld a főhercegi udvari kertészet

ALCSUTHON. (Fejérmegye).

Ügynökök

kerestetnek

magas jutalék mellett

ugyszintén

az üzleti forgalom szerint

bizonyos havi fizetésre

is felvétetnek

Goldschmied Emil

ablakredőny-, zsalu- és rouleaux-gyárában

Prága—Bubna.

Ausztriai Magyarországhoz legnagyobb üzlet e szakmában.

Külfeltevő: 20 arany, ezüst és állami éremmel.

HIRDETÉSEK

a „FEJÉRMEGYEI NAPLÓ” részére felvétetnek

Marián György könyvnyomdájában

SZÉKESFEJÉRVÁR, SZT-ISTVÁN-TÉR 1. SZÁM,

hol mindennemű nyomdai munkák olcsón készítettnek.

Nyomatott Marián György könyv- és műnyomdájában Székesfejérvárott.